Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SPLOŠNEGA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 27. novembra 2014*

„Konkurenca — Omejevalni sporazumi — Trg močnostnih transformatorjev — Odločba o ugotovitvi kršitve člena 81 ES in člena 53 Sporazuma EGP — Vpliv na trgovino med državami članicami — Pojem podjetje — Odgovornost za kršitveno ravnanje — Domneva o dejanskem odločilnem vplivanju matične družbe na ravnanje svoje hčerinske družbe — Obveznost obrazložitve“

V zadevi T-517/09,

Alstom, s sedežem v Levallois-Perretu (Francija), ki ga zastopata J. Derenne in A. Müller-Rappard, odvetnika,

tožeča stranka,

proti

Evropski komisiji, ki so jo sprva zastopali A. Bouquet, N. von Lingen in K. Mojzesowicz, nato M. Bouquet, K. Mojzesowicz in P. Van Nuffel, zastopniki,

tožena stranka,

katere predmet je predlog za razglasitev ničnosti odločbe Komisije z dne 7. oktobra 2009 v zvezi s postopkom na podlagi člena 81 ES in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/39.129 – Močnostni transformatorji) (C(2009) 7601 final),

SPLOŠNO SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi O. Czúcz (poročevalec), predsednik, I. Labucka, sodnica, in D. Gratsias, sodnik,

sodna tajnica: C. Kristensen, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 9. julija 2012

izreka naslednjo

* Jezik postopka: francoščina.

Sodbo

Dejansko stanje in izpodbijana odločba

1 V tej zadevi gre za zadevni sektor močnostnih transformatorjev, avtotransformatorjev in kompenzacijskih reaktorjev z območjem napetosti najmanj 380 kV. Močnostni transformator je pomemben električni sestavni del za zmanjševanje ali povečevanje napetosti v električnem tokokrogu. Ti transformatorji se prodajajo kot samostojne naprave ali kot del elektro razdelilnih postaj, izdelanih na ključ.

2 Med 9. junijem 1999 in 15. majem 2003, to je upoštevno obdobje v tem sporu, je družba Alstom T&D SA delovala na področju močnostnih transformatorjev. Tožeča stranka, družba Alstom, je imela v tem obdobju 100 % kapitala družbe Alstom France SA (ki je bila avgusta 1999 preimenovana v Alstom Holdings), ta pa je imela 100 % kapitala družbe Alstom T&D.

3 Potem ko je skupina Alstom prodala dejavnost močnostnih transformatorjev skupini Areva, je bila leta 2004 družba Alstom T&D prenesena v skupino Areva, ki jo nadzoruje družba Areva SA, in preimenovana v družbo Areva T&D SA.

4 Komisija Evropskih skupnosti je 8. avgusta 2007 in 18. marca 2008 na tožečo stranko naslovila zahtevi po informacijah, na kateri je ta odgovorila 7. septembra 2007 oziroma 28. februarja 2008.

5 Komisija se je 30. septembra 2008 odločila, da zoper naslovnike izpodbijane odločbe začne postopek glede trga močnostnih transformatorjev.

6 Obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah je bilo sprejeto 20. novembra 2008. Tožeča stranka je odgovorila 20. januarja 2009. Ustno zaslišanje je potekalo 17. februarja 2009.

7 Komisija je 7. oktobra 2009 sprejela Odločbo C(2009) 7601 final v zvezi s postopkom na podlagi člena 81 ES in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/39.129 – Močnostni transformatorji) (v nadaljevanju: izpodbijana odločba), v kateri je ugotovila, da sta družba Areva T&D in tožeča stranka kršili člen 81 ES in člen 53 Sporazuma o evropskem gospodarskem prostoru (v nadaljevanju: Sporazum EGP), ter tožeči stranki naložila globo v višini 16,5 milijona EUR, pri čemer je bila družba Areva T&D solidarno odgovorna za 13,53 milijona EUR.

8 Komisija je v izpodbijani odločbi ugotovila, da je bila vsaj od 9. junija 1999 do 15. maja 2003 družba Areva T&D udeležena pri „gentlemen's agreement (GA)“, nezakonitem omejevalnem sporazumu, ki je zajemal celotno območje Evropskega gospodarskega prostora (EGP) in bil oblikovan kot ustno sklenjen sporazum med evropskimi in japonskimi proizvajalci močnostnih transformatorjev, njegov namen pa je bil, da vsaka stran spoštuje domači trg druge strani ter da na njem ne prodajata.

9 Komisija je glede organizacije gentlemen's agreement ugotovila, da so bila udeležena podjetja razdeljena na dve skupini, to je evropsko in japonsko, da je morala vsaka skupina imenovati podjetje tajnika in da je imela v času kršitve skupina Siemens vlogo tajnika v evropski skupini, skupina Hitachi pa v japonski. Ugotovila je tudi, da je sporazum o razdelitvi trga dopolnjeval sporazum o obveščanju glede javnih razpisov (projektov) na ozemlju druge skupine in da je bilo treba o teh projektih zaradi ponovne dodelitve obvestiti tajnika v drugi skupini.

10 Izpodbijana odločba se nanaša na trg močnostnih transformatorjev, ne glede na to, ali se prodajajo kot samostojni izdelek ali kot del projekta na ključ, ne vključuje pa delov razdelilnih postaj, ki temeljijo na plinsko izoliranih stikalnih napravah, saj so ti že bili predmet Odločbe Komisije z dne 24. januarja 2007 v zvezi s postopkom na podlagi člena 81 [ES] in člena 53 Sporazuma EGP (C(2006) 6762 final) (zadeva COMP/38.899 – Plinsko izolirane stikalne naprave) (povzetek objavljen v UL 2008, C 5, str. 7).

11 V točki 5.5 izpodbijane odločbe, ki vključuje točke obrazložitve od 171 do 174, je Komisija ugotovila, da je gentlemen's agreement vplival na trgovino med državami članicami in med pogodbenicami Sporazuma EGP.

12 V točki 6 izpodbijane odločbe, in sicer v točkah od 183 do 205 obrazložitve, je Komisija ugotovila, da sta bili tožeča stranka in družba Areva T&D, ki se je takrat imenovala Alstom T&D, v obdobju od 9. junija 1999 do 25. marca 2003 solidarno odgovorni za kršitev, storjeno v tem obdobju. V teh okoliščinah je ugotovila, prvič, da ker je bila tožeča stranka stoodstotna lastnica družbe Areva T&D, ki se je takrat imenovala Alstom T&D, je lahko domnevala, da je tožeča stranka odločilno vplivala na ravnanje družbe Areva T&D, in drugič, da tožeča stranka ni predložila trditev, s katerimi bi to domnevo ovrgla.

13 Razlika med globo, naloženo tožeči stranki, in globo, naloženo družbi Areva T&D, je pojasnjena s tem, da je Komisija družbi Areva T&D to znižala za 18 % zaradi njenega učinkovitega sodelovanja, ki je bilo zunaj področja uporabe Obvestila o imuniteti in zmanjševanju glob v primerih kartelov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 155).

14 Komisija je tožečo stranko o izpodbijani odločbi uradno obvestila z dopisom z dne 8. oktobra 2009, ki ga je prejela 9. oktobra 2009.

Postopek in predlogi strank

15 Tožeča stranka je v sodnem tajništvu Splošnega sodišča to tožbo vložila 21. decembra 2009.

16 Tožeča stranka Splošnemu sodišču predlaga, naj:

— izpodbijano odločbo razglasi za nično;

— dopis računovodje z dne 10. decembra 2009 razglasi za ničen;

— Komisiji naloži plačilo stroškov.

17 Komisija je, prvič, vložila odgovor na tožbo, ki je bil v vpisnik sodnega tajništva Splošnega sodišča vpisan 19. aprila 2010, v katerem Splošnemu sodišču predlaga, naj:

— tožbo za razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe zavrne;

— tožeči stranki naloži plačilo stroškov.

18 Drugič, Komisija je uveljavljala ugovor nedopustnosti, ki je bil v vpisnik sodnega tajništva Splošnega sodišča vpisan 19. aprila 2010 in s katerim je predlagala razglasitev ničnosti dopisa računovodje. Komisija v tem ugovoru nedopustnosti Splošnemu sodišču predlaga, naj:

— tožbo za razglasitev ničnosti dopisa računovodje zavrže kot očitno nedopustno;

— podredno, razglasi, da ni treba odločati;

— vsekakor:

  — tožeči stranki naloži plačilo stroškov;

  — podredno, razglasi, da vsaka stranka nosi svoje stroške.

19 Tožeča stranka je z vlogo, ki je bila v vpisnik sodnega tajništva Splošnega sodišča vpisana 18. junija 2010, predložila stališča glede ugovora nedopustnosti. V tej Splošnemu sodišču predlaga, naj:

— ugovor nedopustnosti zavrne in Komisijo pozove, naj predloži vsebinsko obrambo;

— podredno, doda ugovor nedopustnosti k vsebini zadeve in Komisijo pozove, naj predloži vsebinsko obrambo;

— Komisiji naloži plačilo stroškov.

20 Zadeva je bila 24. oktobra 2001 dodeljena drugemu sodniku poročevalcu iz sestave tretjega senata.

21 Splošno sodišče (tretji senat) je s sklepom z dne 24. aprila 2012, Alstom/Komisija, neobjavljen v ZOdl., sklenilo, da ni treba več odločiti o predlogu za razglasitev ničnosti dopisa računovodje in da se odločitev o stroških pridrži.

22 Splošno sodišče (tretji senat) je po obravnavi poročila sodnika poročevalca stranki pozvalo, naj odgovorita na vprašanja v okviru ukrepov procesnega vodstva iz člena 64 Poslovnika, na kar sta se stranki odzvali v rokih, ter odločilo, da začne ustni postopek.

23 Stranki sta na obravnavi 9. julija 2012 podali ustne navedbe in odgovorili na vprašanja Splošnega sodišča.

24 Splošno sodišče je glede povezave med to zadevo in zadevo T-521/09, Alstom Grid/Komisija, odločilo, da bo sodbi v teh zadevah razglasilo sočasno. Splošno sodišče je v zadevi T-521/09, Alstom Grid/Komisija, prekinilo postopek do razglasitve odločbe Sodišča, s katero je bil končan postopek v zadevi C-231/11 P, Komisija/Siemens Österreich in drugi, in sicer do 10. aprila 2014.

Pravo

25 Ničnostna tožba temelji na treh tožbenih razlogih. Prvi tožbeni razlog se nanaša na kršitev pravnih pravil, s katerimi je obema družbama solidarno naložena globa. Razdeljen je na dva dela, pri čemer se prvi nanaša na kršitev sodne prakse, ki se uporablja pri solidarni odgovornosti, drugi pa na kršitev splošnega načela individualnosti ter individualizacije kazenskih sankcij zaradi nepravilno utemeljene solidarne odgovornosti. Drugi tožbeni razlog se nanaša na kršitev obveznosti obrazložitve. Razdeljen je na tri dele, pri čemer se prvi nanaša na nezadostno obrazložitev glede vpliva na trgovino med državami članicami in pogodbenicami Sporazuma EGP, drugi na neobstoj obrazložitve pri ugotovitvi Komisije, da tožeča stranka ni izpodbila domneve odgovornosti za ravnanja svoje hčerinske družbe, tretji pa na protislovno obrazložitev glede skupne odgovornosti tožeče stranke in njene hčerinske družbe. Tretji tožbeni razlog temelji na kršitvi člena 81 ES o pravilih glede tega, da so matične družbe odgovorne za kršitve, ki so jih storile njihove hčerinske družbe.

26 Splošno sodišče meni, da je treba najprej preučiti prvi del drugega tožbenega razloga, ki se nanaša na obrazložitev Komisije glede vpliva na trgovino med državami članicami, nato pa tožbene razloge in njihove dele, ki se nanašajo na odločitev Komisije, da je tožeča stranka odgovorna za ravnanje svoje hčerinske družbe, imenovane v obdobju njene udeležbe pri gentlemen's agreement Alstom T&D, ob sprejetju izpodbijane odločbe Areva T&D ter od januarja 2010, potem ko jo je kupila družba Alstom, Alstom Grid SAS (v nadaljevanju: hčerinska družba T&D).

1. *Prvi del drugega tožbenega razloga: nezadostna obrazložitev vpliva na trgovino*

27 Tožeča stranka v okviru prvega dela drugega tožbenega razloga trdi, da Komisija svoje odločitve ni zadostno obrazložila, da je gentlemen's agreement vplival na trgovino med državami članicami in pogodbenicami Sporazuma EGP.

28 V teh okoliščinah je treba navesti, da je obveznost obrazložitve, določena v členu 253 ES, bistvena postopkovna zahteva, ki jo je treba razlikovati od vprašanja utemeljenosti obrazložitve, ki je del vsebinske zakonitosti spornega akta (sodbe z dne 2. aprila 1998, Komisija/Sytraval in Brink's France, C-367/95 P, Recueil, EU:C:1998:154, točka 67; z dne 22. marca 2001, Francija/Komisija, C-17/99, Recueil, EU:C:2001:178, točka 35, in z dne 29. septembra 2011, Elf Aquitaine/Komisija, C-521/09 P, ZOdl., EU:C:2011:620, točka 146).

29 S tega vidika mora biti obrazložitev, ki se zahteva v členu 253 ES, prilagojena naravi obravnavanega akta ter mora jasno in nedvoumno izražati razlogovanje institucije, ki je akt izdala, tako da se lahko zadevne osebe seznanijo z utemeljitvijo sprejetega ukrepa in lahko pristojno sodišče izvede nadzor (zgoraj v točki 28 navedeni sodbi Francija/Komisija, EU:C:2001:178, točka 35, in Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 147).

30 Tako je v zvezi s posamičnimi odločbami iz ustaljene sodne prakse razvidno, da je namen obveznosti obrazložitve posamične odločbe – poleg omogočanja sodnega nadzora – zagotavljati zadevnim osebam zadosten podatek o tem, ali odločba morda vsebuje napako, ki omogoča njeno izpodbijanje (sodbi z dne 2. oktobra 2003, Corus UK/Komisija, C-199/99 P, Recueil, EU:C:2003:531, točka 145; z dne 28. junija 2005, Dansk Rørindustri in drugi/Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P in C-213/02 P, ZOdl., EU:C:2005:408, točka 462, in zgoraj v točki 28 navedena sodba Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 148).

31 Ravno tako v skladu z ustaljeno sodno prakso je treba zahtevo po obrazložitvi presojati glede na okoliščine posameznega primera, zlasti glede na vsebino akta, značilnosti navedenih razlogov in interes za prejem pojasnil, ki ga lahko imajo naslovniki akta ali druge osebe, ki jih ta akt neposredno in posamično zadeva. V obrazložitvi ni treba podrobno navesti vseh upoštevnih dejanskih in pravnih okoliščin, ker se vprašanje, ali obrazložitev izpolnjuje zahteve iz člena 253 ES, ne nanaša le na besedilo tega člena, ampak tudi na njegov okvir in vsa pravna pravila, ki urejajo zadevno področje (zgoraj v točki 28 navedena sodba Komisija/Sytraval in Brink's France, EU:C:1998:154, točka 63; sodba z dne 10. julija 2008, Bertelsmann in Sony Corporation of America/Impala, C-413/06 P, ZOdl., EU:C:2008:392, točki 166 in 178, in zgoraj v točki 28 navedena sodba Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 150).

32 Glede na zgoraj navedeno sodno prakso je treba presoditi obrazložitev izpodbijane odločbe.

33 Prvič, treba je preučiti očitek tožeče stranke, da Komisija ni zadostno obrazložila svoje odločitve, da države članice Evropske skupnosti in pogodbenice Sporazuma EGP medsebojno trgujejo z močnostnimi transformatorji.

34 V zvezi s tem je treba navesti, da je Komisija v točki 172 obrazložitve izpodbijane odločbe ugotovila, da „je v okviru dejavnosti močnostnih transformatorjev za trgovanje med državami članicami ter Skupnostjo in državami [Evropskega združenja za prosto trgovino], ki so del EGP, značilno, da je obsežno“. Pri tem se je sklicevala na točko 2.4 izpodbijane odločbe (točka 38 obrazložitve), v kateri je ugotovila, da obstajajo stranke v vseh državah članicah, tudi na Norveškem, Islandiji in v Liechtensteinu, ter da se glavni evropski proizvajalci nahajajo v Nemčiji, Španiji, Franciji, Avstriji, na Portugalskem in v Švici.

35 Poleg tega je treba točko 172 obrazložitve in točko 2.4 izpodbijane odločbe razlagati ob upoštevanju konteksta te točke. Komisija je namreč v predhodni točki 2.3 opisala ponudbo in povpraševanje v zadevnem sektorju. Glede ponudbe je v točkah 34 in 35 obrazložitve izpodbijane odločbe štela, da evropski ponudniki prodajajo močnostne transformatorje v večini evropskih držav. Glede povpraševanja je v točki 36 obrazložitve izpodbijane odločbe ugotovila, da so bile glavne stranke gospodarske javne službe, regionalne vlade in zasebna podjetja na področju prometa in distribucije električne energije. Nato je v točki 37 obrazložitve izpodbijane odločbe štela, da sta v letu 2001 stranki v tem postopku v EGP prodali močnostne transformatorje v vrednosti približno 105 milijonov EUR, kar je znašalo približno 65 % celotne vrednosti prodaje močnostnih transformatorjev v EGP.

36 Dejanski in pravni elementi, s katerimi je Komisija utemeljila odločitev, da so države članice in pogodbenice Sporazuma EGP medsebojno trgovale, so torej jasno razvidni iz obrazložitve izpodbijane odločbe.

37 Zato je treba očitek, ki se nanaša na nezadostno obrazložitev glede obstoja vpliva na trgovino močnostnih transformatorjev med državami članicami in pogodbenicami Sporazuma EGP, zavrniti.

38 Drugič, treba je preučiti očitek tožeče stranke, da Komisija ni zadostno obrazložila ugotovitve glede vpliva gentlemen's agreement na trgovino med državami članicami in med pogodbenicami Sporazuma EGP.

39 V zvezi s tem je treba navesti, da je Komisija v točki 174 obrazložitve izpodbijane odločbe ugotovila, da se je gentlemen's agreement nanašal na razdelitev trgov in da je varoval proizvajalce EGP pred japonskimi proizvajalci močnostnih transformatorjev. To točko obrazložitve je treba razlagati v povezavi s točkami od 88 do 90 obrazložitve izpodbijane odločbe, v katerih je Komisija ugotovila, da so se japonski proizvajalci zavezali, da močnostnih transformatorjev ne bodo prodajali v Evropi, evropski proizvajalci pa, da jih ne bodo prodajali na Japonskem.

40 Iz točk 165, 166 in 174 obrazložitve izpodbijane odločbe je jasno razvidno, da je Komisija ocenila, da je bil ali bi moral biti učinek omejevalnega sporazuma s takim predmetom, da se je samodejno spremenila smer trgovinskih tokov, ki bi sicer bila drugačna.

41 Poleg tega je treba ugotoviti, da je Komisija v točkah od 167 do 169 obrazložitve izpodbijane odločbe zavrnila trditve zadevnih podjetij, ki so jih ta predložila, da bi dokazala obstoj ovir, ki nasprotujejo kakršni koli konkurenci med japonskimi in evropskimi proizvajalci. V teh okoliščinah je Komisija ugotovila, prvič, da so zadevna podjetja redno potrjevala svoj pristop k gentlemen's agreement. Drugič, da je korejski proizvajalec vstopil na evropski trg. Tretjič, Komisija je štela, da so japonski proizvajalci na ameriški trg vstopili v obdobju gentlemen's agreement in da stranke niso dokazale, da se ovire za vstop na ta trg zelo razlikujejo od tistih, ki se nanašajo na evropski trg.

42 Dejanski in pravni elementi, s katerimi je Komisija utemeljila odločitev, da je gentlemen's agreement vplival ali da bi bil lahko vplival na trgovino med državami članicami in pogodbenicami Sporazuma EGP, so torej jasno razvidni iz obrazložitve izpodbijane odločbe.

43 Zato je treba prvi del drugega tožbenega razloga zavrniti.

2. *Solidarna odgovornost tožeče stranke in njene hčerinske družbe T&D*

44 Preostala dela drugega tožbenega razloga in druga tožbena razloga se nanašajo na odločitev Komisije, da sta tožeča stranka in njena hčerinska družba T&D solidarno odgovorni za plačilo globe. V zvezi s tem tožeča stranka v bistvu navaja tri ugovore zoper odločitev Komisije, da jo šteje za odgovorno. Prvič, v okviru prvega dela prvega tožbenega razloga navaja, da je Komisija kršila sodno prakso o solidarni odgovornosti. Drugič, v okviru drugega dela drugega tožbenega razloga navaja, da Komisija

ni zadostno obrazložila ugotovitve, da ni predložila trditev, ki bi zadostovale, da bi bila domneva, da je tožeča stranka dejansko odločilno vplivala na ravnanje svoje hčerinske družbe T&D na trgu, ovržena. Tretjič, tožeča stranka v okviru tretjega tožbenega razloga, drugega dela prvega tožbenega razloga in tretjega dela drugega tožbenega razloga zatrjuje, da če bi se Komisija lahko oprla na sodno prakso, ki ureja solidarno odgovornost, da bi jo štela za odgovorno, je ta sodna praksa protislovna in v nasprotju s členom 81 ES ter načeli prava Unije.

Prvi del prvega tožbenega razloga: kršitev sodne prakse, ki se nanaša na solidarno odgovornost

45 Tožeča stranka v okviru prvega dela prvega tožbenega razloga Komisiji očita, da je kršila sodno prakso, ki se nanaša na solidarno odgovornost. Ta del vključuje dva očitka. Prvi se nanaša na to, da tožeča stranka in njena hčerinska družba T&D nista tvorili gospodarske enote. Z drugim očitkom tožeča stranka Komisiji očita, da ni dokazala zamenljive odgovornosti teh dveh družb.

46 Prvi del prvega tožbenega razloga je dopusten. Tožeča stranka ima v nasprotju s trditvami Komisije interes, da ga uveljavlja. Prvič, glede očitka nedopustnosti, ki se nanaša na pomanjkanje samostojnosti prvega tožbenega razloga glede na tretji tožbeni razlog, zadostuje opomniti, da tožeča stranka v okviru prvega dela prvega tožbenega razloga navaja, da je Komisija kršila sodno prakso o solidarni odgovornosti, medtem ko v okviru tretjega tožbenega razloga trdi, da je ta sodna praksa v nasprotju s členom 81 ES in načeli prava Unije (glej točko 44 zgoraj). Drugič, glede trditve, da tožeča stranka nima interesa izpodbijati globe, glede katere je odgovornost solidarna, ker je taka odgovornost zanjo ugodnejša, zadostuje navesti, da tožeča stranka navaja zgoraj navedena očitka, da bi izpodbila svojo odgovornost.

Prvi očitek: tožeča stranka in njena hčerinska družba T&D ne tvorita gospodarske enote

47 Tožeča stranka v okviru prvega očitka prvega dela prvega tožbenega razloga navaja, da je Komisija s tem, ko ji je skupaj z njeno hčerinsko družbo T&D naložila globo, za katero sta solidarno odgovorni, kršila sodno prakso, ki se nanaša na solidarno odgovornost, saj nista niti v obdobju, ko je bila njena hčerinska družba udeležena pri gentlemen's agreement, niti ob sprejetju izpodbijane odločbe sestavljali gospodarske enote.

– Neobstoj gospodarske enote v obdobju gentlemen's agreement

48 Tožeča stranka trdi, da skupaj s svojo hčerinsko družbo v obdobju, ko je bila ta udeležena pri gentlemen's agreement, nista tvorili gospodarske enote. Meni, da se sme v skladu s sodno prakso dve družbi šteti za gospodarsko enoto in torej podjetje v smislu člena 81 ES in člena 53 Sporazuma EGP le, če je mogoče s podrobno preučitvijo izkazati, da ena od družb zaradi enotnosti ravnanja ali enotnosti delovanja sprejema odločitve za obe, pri čemer druga izgubi svojo samostojnost. Komisija pa naj bi se v obravnavani zadevi omejila le na dejstvo, da je imela tožeča stranka v obdobju udeležbe hčerinske družbe T&D pri gentlemen's agreement 100 % kapitala te družbe in naj bi iz tega sklepala, da je odločilno vplivala na ravnanje te hčerinske družbe.

49 V teh okoliščinah je treba spomniti, da evropsko konkurenčno pravo zadeva dejavnosti podjetij (sodba z dne 7. januarja 2004, Aalborg Portland in drugi/Komisija, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P in C-219/00 P, Recueil, EU:C:2004:6, točka 59) in da pojem podjetja zajema vse subjekte, ki opravljajo gospodarsko dejavnost, ne glede na njihovo pravno obliko in način financiranja (zgoraj v točki 30 navedena sodba Dansk Rørindustri in drugi/Komisija, EU:C:2005:408, točka 112; in sodbi z dne 10. januarja 2006, Cassa di Risparmio di Firenze in drugi, C-222/04, ZOdl., EU:C:2006:8, točka 107, in z dne 11. julija 2006, FENIN/Komisija, C-205/03 P, ZOdl., EU:C:2006:453, točka 25).

50 Sodišče je tudi pojasnilo, da je treba pojem podjetje, postavljen v kontekst, razumeti, kot da označuje gospodarsko enoto, čeprav s pravnega vidika to gospodarsko enoto sestavlja več fizičnih ali pravnih oseb (sodbe z dne 14. decembra 2006, Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, C-217/05, ZOdl., EU:C:2006:784, točka 40; z dne 10. septembra 2009, Akzo Nobel in drugi/Komisija, C-97/08 P, ZOdl., EU:C:2009:536, točka 55, in z dne 20. januarja 2011, General Química in drugi/Komisija, C-90/09 P, ZOdl., EU:C:2011:21, točka 53).

51 Kadar tak gospodarski subjekt krši pravila o konkurenci, mora v skladu z načelom osebne odgovornosti za to kršitev odgovarjati sam (glej v tem smislu sodbi z dne 8. julija 1999, Komisija/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Recueil, EU:C:1999:356, točka 145; z dne 16. novembra 2000, Cascades/Komisija, C-279/98 P, Recueil, EU:C:2000:626, točka 78; in zgoraj v točki 50 navedeni sodbi Akzo Nobel in drugi/Komisija, EU:C:2009:536, točka 56, in General Química in drugi/Komisija, EU:C:2011:21, točka 36).

52 V skladu z ustaljeno sodno prakso je glede na gospodarske, organizacijske in pravne povezave med matično in hčerinsko družbo za ravnanje hčerinske družbe lahko odgovorna matična družba, zlasti če ta hčerinska družba, čeprav je ločen pravni subjekt, o svojem ravnanju na trgu ne odloča samostojno, ampak se v bistvu ravna po navodilih matične družbe (zgoraj v točki 50 navedena sodba Akzo Nobel in drugi/Komisija, EU:C:2009:536, točka 58, in zgoraj v točki 28 navedena sodba Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 54).

53 Tako je namreč zato, ker sta v takem primeru matična družba in njena hčerinska družba del iste gospodarske enote in zato v smislu zgoraj navedene sodne prakse tvorita samo eno podjetje. Dejstvo, da matična družba in njena hčerinska družba tvorita samo eno podjetje v smislu člena 81 ES in člena 53 Sporazuma EGP, tako Komisiji omogoča, da odločbo, s katero nalaga plačilo glob, naslovi na matično družbo, ne da bi bilo treba dokazati, da je bila matična družba pri tej kršitvi osebno vpletena (zgoraj v točki 50 navedeni sodbi Akzo Nobel in drugi/Komisija, EU:C:2009:536, točka 59; in General Química in drugi/Komisija, EU:C:2011:21, točka 38, ter zgoraj v točki 28 navedena sodba Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 55).

54 V posebnem primeru, če ima matična družba 100 % kapitala svoje hčerinske družbe, ki je kršila konkurenčna pravila Skupnosti, ta matična družba po eni strani lahko odločilno vpliva na ravnanje te hčerinske družbe, po drugi strani pa obstaja izpodbojna domneva, da ta matična družba dejansko odločilno vpliva na ravnanje svoje hčerinske družbe (zgoraj v točki 50 navedeni sodbi Akzo Nobel in drugi/Komisija, EU:C:2009:536, točka 60, in General Química in drugi/Komisija, EU:C:2011:21, točka 39, ter zgoraj v točki 28 navedena sodba Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 56).

55 V teh okoliščinah za domnevo, da matična družba odločilno vpliva na poslovno politiko hčerinske družbe, zadostuje, da Komisija dokaže, da ima matična družba ves kapital hčerinske družbe. Nato lahko Komisija matično družbo šteje za solidarno odgovorno za plačilo globe, naložene njeni hčerinski družbi, razen če ta matična družba, ki mora to domnevo izpodbiti, ne predloži zadostnih dokazov, da njena hčerinska družba na trgu ravna samostojno (zgoraj v točki 50 navedeni sodbi Akzo Nobel in drugi/Komisija, EU:C:2009:536, točka 61, in General Química in drugi/Komisija, EU:C:2011:21, točka 40, ter zgoraj v točki 28 navedena sodba Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 57).

56 V takem primeru ta domneva ni pogojena s predložitvijo dodatnih dokazov glede dejanskega izvajanja vpliva matične družbe na njeno hčerinsko družbo (zgoraj v točki 50 navedeni sodbi Akzo Nobel in drugi/Komisija, EU:C:2009:536, točka 62, in General Química in drugi/Komisija, EU:C:2011:21, točka 41).

57 V posebnih primerih, v katerih ima matična družba v lasti 100 % kapitala vmesne družbe, ki ima sama v lasti 100 % kapitala hčerinske družbe iz njene skupine, ki je kršila pravila Unije o konkurenci, obstaja izpodbojna domneva, da matična družba odločilno vpliva na ravnanje vmesne družbe in posredno, prek te vmesne družbe, tudi na ravnanje navedene hčerinske družbe (zgoraj v točki 50 navedena sodba General Química in drugi/Komisija, EU:C:2011:21, točke od 86 do 89).

58 Iz zgoraj navedene sodne prakse je razvidno, da Komisija s tem, da je v točkah od 189 do 195 obrazložitve izpodbijane odločbe ugotovila, da pripada 100 % kapitala hčerinske družbe T&D tožeči stranki in da je torej mogoče domnevati, da je tožeča stranka odločilno vplivala na ravnanje svoje hčerinske družbe T&D na trgu, ni kršila pravil, ki urejajo odgovornost matične družbe za ravnanje njene hčerinske družbe. Komisija v nasprotju s trditvami tožeče stranke ni bila zavezana k predložitvi drugih elementov, s katerimi bi dokazala obstoj gospodarske enote med tožečo stranko in njeno hčerinsko družbo T&D, ampak se je lahko oprla le na to domnevo.

59 Tega sklepa v nasprotju s trditvami tožeče stranke ni mogoče izpodbiti s točkama 99 in 101 sodbe Sodišča z dne 2. oktobra 2003, Aristrain/Komisija (C-196/99 P, Recueil, EU:C:2003:529) ali s točko 391 sodbe Splošnega sodišča z dne 15. junija 2005, Tokai Carbon in drugi/Komisija (T-71/03, T-74/03, T-87/03 in T-91/03, EU:T:2005:220). Točke iz sodb, na katere se sklicuje tožeča stranka, se namreč ne nanašajo na vertikalno razmerje, kot je v obravnavani zadevi, v kateri je treba presoditi, ali matična družba odločilno vpliva na ravnanje svoje hčerinske družbe. Nasprotno, nanašajo se na primere, v katerih je morala Komisija presoditi, ali v horizontalnem razmerju ena družba odločilno vpliva na drugo, in sicer v razmerju med „sestrskima družbama“ in v razmerju med družbama, ki sta „sestrični“, to sta hčerinski družbi, ki pripadata dvema različnima matičnima družbama.

60 Komisija zato ni kršila sodne prakse, ki ureja solidarno odgovornost hčerinske družbe in njene matične družbe, z domnevo, da tožeča stranka in njena hčerinska družba tvorita gospodarsko enoto, pri čemer se je oprla na dejstvo, da je imela tožeča stranka prek družbe Alstom France, ki je bila avgusta 1999 preimenovana v Alstom Holdings (glej točko 2 zgoraj), 100 % deležev svoje hčerinske družbe T&D.

– Neobstoj gospodarske enote ob sprejetju izpodbijane odločbe

61 Tožeča stranka trdi, da je Komisija s tem, ko je štela, da je matična družba s svojo hčerinsko družbo T&D solidarno odgovorna, kršila sodno prakso o solidarni odgovornosti hčerinske družbe in njene matične družbe, saj ob sprejetju izpodbijane odločbe nista več sestavljali gospodarske enote.

62 V teh okoliščinah je treba spomniti, da mora v skladu s sodno prakso fizična ali pravna oseba, ki je zadevno podjetje vodila ob storitvi kršitve, načeloma zanjo odgovarjati, čeprav ob sprejetju odločbe o ugotovitvi kršitve za poslovanje podjetja ni bila več odgovorna (sodbe z dne 16. novembra 2000, KNP BT/Komisija, C-248/98 P, Recueil, EU:C:2000:625, točka 71; Stora Kopparbergs Bergslags/Komisija, C-286/98 P, Recueil, EU:C:2000:630, točke od 37 do 40; SCA Holding/Komisija, C-297/98 P, Recueil, EU:C:2000:633, točka 27, in z dne 29. marca 2011, ThyssenKrupp Nirosta/Komisija, C-352/09 P, ZOdl., EU:C:2011:191, točka 143).

63 Komisija je zato v točki 194 obrazložitve izpodbijane odločbe pravilno ugotovila, da je na podlagi ugotovitve, da je ob kršitvi obstajala gospodarska enota med matično družbo in hčerinsko družbo, upravičeno naložiti globo, za katero sta obe družbi solidarno odgovorni, čeprav ob sprejetju odločbe, s katero je naložena globa, ne tvorita več gospodarske enote.

64 Tega pristopa v nasprotju s trditvami tožeče stranke ne izpodbijejo točke od 390 do 393 zgoraj v točki 59 navedene sodbe Tokai Carbon in drugi/Komisija, (EU:T:2005:220). Iz te sodbe ni mogoče sklepati, da mora ob sprejetju odločbe, s katero je naložena globa, gospodarska enota med matično družbo in hčerinsko družbo še obstajati. Splošno sodišče je namreč v zgoraj navedenih točkah odločilo o uporabi zgornje meje 10 % celotnega prometa na podlagi člena 15(2) Uredbe št. 17, Prva Uredba

o izvajanju členov [81 ES] in [82 ES] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 3). Ta zgornja meja je namenjena, kot je v točki 389 te sodbe pravilno ugotovilo Splošno sodišče, zlasti temu, da se podjetja obvarujejo pred pretiranimi globami, ki bi lahko uničile njihovo gospodarsko vsebino. Zato jo je treba uporabiti za obdobje, povezano z dnem naložitve globe, in torej ni povezana z obdobjem sankcioniranih kršitev. Točke od 390 do 393 te sodbe tako v obravnavani zadevi niso upoštevne, saj se ne nanašajo na vprašanje, ali je lahko za ravnanje hčerinske družbe odgovorna matična družba. Nasprotno, treba je ugotoviti, da je Splošno sodišče v točki 387 te sodbe implicitno sprejelo, da bi bilo mogoče dvema družbama, ki sta ob storitvi kršitve tvorili gospodarsko enoto, solidarno naložiti globo, čeprav ne bi bilo dokazano, da sta ob sprejetju odločbe, s katero je naložena globa, še tvorili gospodarsko enoto.

65 Zato je treba prvi očitek prvega dela prvega tožbenega razloga zavrniti v celoti.

Drugi očitek: zamenljivost odgovornosti

66 Tožeča stranka z drugim očitkom prvega dela prvega tožbenega razloga Komisiji očita, da ni dokazala njenega dela individualne, neposredne in formalne odgovornosti pri kršitvi. Meni, da bi morala Komisija, da bi jo lahko z njeno hčerinsko družbo T&D solidarno obsodila na plačilo globe, dokazati ne le dejansko vpletenost njene hčerinske družbe T&D v kršitev, temveč tudi njeno. Komisija bi morala po njenem mnenju ugotoviti samostojno kršitev ne samo glede njene hčerinske družbe, temveč tudi glede nje.

67 V zvezi s tem je treba najprej ugotoviti, da je glede na sodno prakso, navedeno v točkah od 49 do 57 zgoraj, solidarna odgovornost matične družbe in hčerinske družbe, v kateri ima matična družba 100 % kapitala, posledica domneve, da sta ti družbi del istega podjetja v smislu člena 81 ES. Komisija ima zato možnost, da naslovi odločbo, s katero je naložena globa, na matično družbo in hčerinsko družbo, če dokaže, da ti sestavljata podjetje in da je bilo to podjetje udeleženo pri kršitvi. V nasprotju s trditvami tožeče stranke torej ni treba dokazati odnosa napeljevanja h kršitvi med matično in hčerinsko družbo ali celo vpletenosti prve v navedeno kršitev (zgoraj v točki 28 navedena sodba Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 88).

68 Tega pristopa v nasprotju s trditvami tožeče stranke ne izpodbija točka 43 sodbe z dne 14. maja 1998, Metsä-Serla in drugi/Komisija (od T-339/94 do T-342/94, Recueil, EU:T:1998:100). Splošno sodišče je sicer v tej točki ugotovilo, da je mogoče eno podjetje razglasiti za solidarno odgovorno z drugim za plačilo globe le, če Komisija dokaže, da je mogoče to kršitev ugotoviti glede obeh podjetij. Vendar je zlasti iz točke 58 te sodbe razvidno, da se ta ugotovitev Splošnega sodišča nanaša na primer, v katerem bi Komisija sankcionirala podjetji, ki sta v smislu člena 81 ES in 53 Sporazuma EGP ločeni, torej gre za dve samostojni gospodarski enoti, ne pa na primer, v katerem bi Komisija sankcionirala podjetji, ki sta del iste gospodarske enote ter zato istega podjetja v smislu teh določb.

69 Ker drugi očitek prvega dela prvega tožbenega razloga tudi ni utemeljen, je treba zavrniti prvi del prvega tožbenega razloga v celoti.

Drugi del drugega tožbenega razloga: nezadostna obrazložitev zavrnitve trditev, ki jih je predložila tožeča stranka, da bi izpodbila domnevo o svojem odločilnem vplivu na ravnanje hčerinske družbe T&D

70 Tožeča stranka v okviru drugega dela drugega tožbenega razloga trdi, da Komisija ni zadostno obrazložila ugotovitve, da tožeči stranki ni uspelo izpodbiti domneve o svojem odločilnem vplivu na ravnanje hčerinske družbe T&D na trgu.

71 V teh okoliščinah se je treba najprej sklicevati na sodno prakso o obveznosti obrazložitve, navedeno v točkah od 28 do 31 zgoraj.

72 Nato je treba spomniti, da če odločba o uporabi pravil Unije s področja konkurenčnega prava zadeva več naslovnikov in se nanaša na odgovornost za kršitev, mora biti glede vsakega naslovnika dovolj obrazložena, zlasti glede naslovnikov, ki morajo v skladu s to odločbo odgovarjati za to kršitev. Tako je treba v odločbi glede matične družbe, ki se šteje za odgovorno za kršitev hčerinske družbe, načeloma podrobno pojasniti razloge, ki utemeljujejo odgovornost te družbe za kršitev (zgoraj v točki 28 navedena sodba Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 152).

73 Ker gre, natančneje, za odločbo Komisije, ki glede nekaterih naslovnikov temelji izključno na domnevi dejanskega odločilnega vplivanja, je treba ugotoviti, da mora Komisija v vsakem primeru tem naslovnikom ustrezno predstaviti, zakaj elementi dejanskega stanja in pravni elementi, ki so se uveljavljali, niso zadostovali za ovrženje navedene domneve. Dolžnost Komisije, da v zvezi s tem obrazloži svoje odločbe, je zlasti posledica izpodbojnosti navedene domneve, za ovrženje katere morajo zadevne osebe predložiti dokaz, ki se nanaša na gospodarske, organizacijske in pravne povezave med zadevnimi družbami (glej v tem smislu zgoraj v točki 28 navedeno sodbo Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 153).

74 Poleg tega je treba spomniti, da mora obrazložitev Komisije Splošnemu sodišču omogočiti, da opravi nadzor in presodi vsak dokaz glede organizacijskih, gospodarskih in pravnih povezav med matično družbo in hčerinsko družbo, s katerim bi bilo mogoče dokazati, da je zadnjenavedena družba v razmerju do svoje matične družbe ravnala samostojno in da torej ti dve družbi nista enoten gospodarski subjekt (zgoraj v točki 50 navedena sodba General Química in drugi/Komisija, EU:C:2011:21, točka 76).

75 Tako preverjanje je toliko nujnejše, ker samostojnost hčerinske družbe pri izvajanju njene poslovne politike spada med upoštevne okoliščine – kot to izhaja iz sodne prakse Sodišča – na podlagi katerih lahko matična družba izpodbija domnevo o svojem odločilnem vplivu na ravnanje hčerinske družbe, narava in pomembnost teh okoliščin pa se lahko spreminjata glede na značilnosti posameznega primera (glej v tem smislu zgoraj v točki 50 navedeni sodbi Akzo Nobel in drugi/Komisija, EU:C:2009:536, točka 77, in General Química in drugi/Komisija, EU:C:2011:21, točka 77).

76 Toda opozoriti je treba, da se Komisiji vseeno ni treba opredeliti do stališč, ki so očitno postranska, nepomembna ali nedvomno manj pomembna (zgoraj v točki 28 navedena sodba Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 154).

77 Nazadnje, obrazložitev mora biti zadevni osebi načeloma sporočena sočasno z odločbo, ki posega v njen položaj. Neobstoja obrazložitve ni mogoče popraviti s tem, da se zadevna oseba seznani z razlogi odločbe med postopkom pred organi Unije (sodbe z dne 26. novembra 1981, Michel/Parlament, 195/80, Recueil, EU:C:1981:284 točka 22; z dne 26. septembra 2002, Španija/Komisija, C-351/98, Recueil, EU:C:2002:530, točka 84; z dne 29. aprila 2004, IPK-München in Komisija, C-199/01 P in C-200/01 P, Recueil, EU:C:2004:249, točka 66, in zgoraj v točki 28 navedena sodba Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 149).

78 Glede na zgoraj navedeno sodno prakso je treba presoditi obrazložitev izpodbijane odločbe.

Obrazložitev izpodbijane odločbe

79 Iz točk od 175 do 178 ter od 183 do 195 obrazložitve izpodbijane odločbe je razvidno, da je Komisija tožeči stranki naložila globo, ker sta ta in njena hčerinska družba tvorili podjetje v smislu člena 81 ES in člena 53 Sporazuma EGP, ko je bila hčerinska družba T&D udeležena pri gentlemen's agreement. Komisija se je v teh okoliščinah oprla na domnevo, v skladu s katero je mogoče iz dejstva, da je imela tožeča stranka 100 % kapitala družbe, ki je imela 100 % kapitala hčerinske družbe T&D, sklepati, da je prva odločilno vplivala na ravnanje zadnje na trgu.

80 Tožeča stranka trdi, da Komisija v izpodbijani odločbi ni zadostno pojasnila razlogov, zaradi katerih je treba elemente, ki jih je predložila, da bi izpodbila to domnevo, zavrniti.

81 Ta del je treba preučiti v treh delih. Prvič, treba je ugotoviti, katere trditve je tožeča stranka predložila, da bi izpodbila domnevo o svojem odločilnem vplivu na ravnanje svoje hčerinske družbe T&D. Drugič, treba je ugotoviti del obrazložitve izpodbijane odločbe, v katerem je Komisija odgovorila na te trditve. Tretjič, na podlagi vsega tega je treba preučiti, ali je Komisija kršila obveznost obrazložitve.

– Trditve, ki jih je predložila tožeča stranka

82 Glede elementov, ki jih je tožeča stranka predložila, da bi izpodbila domnevo o svojem odločilnem vplivu na ravnanje hčerinske družbe T&D na trgu, je treba ugotoviti, da se je v odgovoru na Obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah oprla na osem trditev, njihovi bistveni elementi pa so povzeti v nadaljevanju.

83 Prvič, tožeča stranka trdi, da je razmerje med njo in hčerinsko družbo T&D opredeljevalo načelo operativne decentralizacije. Skupina Alstom naj bi temeljila na „popolnoma decentralizirani organizaciji“. Različni sektorji dejavnosti skupine naj bi bili pridobitni centri, okoli katerih naj bi se razvijale hčerinske družbe skupine. V okviru vsake dejavnosti naj bi obstajala celotna odgovornost za izkaz poslovnega izida, popolnoma naj bi bili nadzorovani tehnologija, politika cen, prodajni cilji, bruto marže, prodajni stroški, denarni tokovi in zaloge. Njena hčerinska družba T&D naj bi bila odgovorna za dejavnost proizvodnje in prodaje močnostnih transformatorjev.

84 Drugič, tožeča stranka je trdila, da so bile hčerinske družbe skupine Alstom, ki so se razvijale po sektorjih dejavnosti, leta 1992 reorganizirane, cilj tega pa naj bi bil, da dobijo osebje in tretje osebe bolj resnično sliko obstoječe porazdelitve odgovornosti v skupini. Zato naj ne bi bilo mogoče, da bi bila vpletena v določanje kršitvenega ravnanja hčerinske družbe T&D, saj ji sestava skupine ni dopuščala, da bi bila o tem obveščena.

85 Tretjič, tožeča stranka je navajala, da je bila družba, katere namen je bil le imetništvo deležev in njihovo upravljanje ter zelo omejena koordinacija politik in vodenje. Razmerje med njo in njeno hčerinsko družbo T&D naj ne bi bilo povezano s poslovnimi odločitvami te hčerinske družbe, zlasti pa ne z določanjem njenega ravnanja na trgu močnostnih transformatorjev.

86 Četrtič, tožeča stranka navaja, da naj bi politiko trgovinske dejavnosti opredelilo vodstveno osebje hčerinskih družb. Sama naj ne bi imela sredstev ne z vidika osebja, organizacije ali strokovnega znanja, da bi vplivala na politiko trgovinske dejavnosti hčerinskih družb. Na voljo naj ne bi imela niti zaposlenih niti komercialnega direktorja oziroma ni vedela za poslovni razvoj. Nasprotno, hčerinske družbe naj bi imele vsaka svojega komercialnega direktorja kot tudi pravno, finančno službo, službo za odnose z javnostmi in kadrovsko službo. Vse odločitve so bile zato sprejete na ravni hčerinskih družb.

87 Petič, tožeča stranka je trdila, da njen odbor izvršnih direktorjev ni dal nobenih navodil, s katerimi bi bilo mogoče določati ravnanje hčerinskih družb na trgu. Odbor izvršnih direktorjev družbe Alstom je odločal le o globalni strategiji skupine. V odboru izvršnih direktorjev naj se nikoli ne bi razpravljalo o politiki trgovinske dejavnosti hčerinskih družb, zlasti ne o politiki trgovinske dejavnosti hčerinske družbe T&D. Tožeča stranka je zlasti v tem kontekstu predložila elemente, s katerimi je po njenem mnenju dokazana „nemožnost [odbora izvršnih direktorjev], da bi kakor koli vplival na ravnanje hčerinskih družb na trgu“.

88 Šestič, tožeča stranka je navedla, da je opravila le omejen in *a posteriori* nadzor večjih finančnih obveznosti, ki so se nanašale na odločilne finančne zaveze in s katerimi bi bilo mogoče ogroziti finančni položaj skupine. Predmet takega finančnega nadzora naj ne bi bil noben projekt, povezan z dejavnostjo močnostnih transformatorjev.

89 Sedmič, tožeča stranka je trdila, da so bili le zaposleni hčerinske družbe T&D vpleteni v zatrjevane kršitve. V tem kontekstu navaja, da je Komisija storila napake glede statusa nekaterih oseb in jih štela za zaposlene v družbi za upravljanje človeških virov družbe Alstom.

90 Osmič, tožeča stranka je trdila, da ni upoštevno, da se funkcije nekaterih poslovodnih organov hčerinske družbe T&D prekrivajo, ker za te osebe iz operativnih razlogov ni bilo mogoče, da bi se vključile v vprašanja, povezana z ravnanjem hčerinske družbe T&D na trgu močnostnih transformatorjev, in ker ni bilo dokazano, da so bile te osebe vpletene v omejevalne sporazume.

– Obrazložitev izpodbijane odločbe

91 Glede obrazložitve, ki jo je podala Komisija, je treba ugotoviti, da je ta izbiro naslovnikov izpodbijane odločbe obrazložila v točki 6 izpodbijane odločbe.

92 Komisija je v točki 6.1 izpodbijane odločbe, in sicer v točkah od 175 do 181 obrazložitve, spomnila na splošna načela, ki urejajo izbiro naslovnikov odločbe o ugotovitvi kršitve člena 81 ES in člena 53 Sporazuma EGP. V točki 177 obrazložitve izpodbijane odločbe je štela, da mora matična družba, ki ima 100 % kapitala hčerinske družbe, predložiti zadostne dokaze za ovrženje domneve, da je nadzorovala njeno poslovno ravnanje.

93 Komisija je v točki 6.2 izpodbijane odločbe, in sicer v točkah od 183 do 195 obrazložitve, to načelo uporabila za tožečo stranko. V točkah od 185 do 188 obrazložitve izpodbijane odločbe je Komisija najprej povzela trditve, ki jih je predložila tožeča stranka, nato pa jih je v točkah od 189 do 195 obrazložitve presodila.

94 V zvezi s tem pa je treba ugotoviti, da se velik del obrazložitve Komisije ne nanaša na trditve, ki jih je predložila tožeča stranka, da bi izpodbila domnevo glede kapitala, temveč na druge trditve. Obrazložitev Komisije, ki se posebej nanaša na predložene trditve za ovrženje domneve glede kapitala, je namreč zelo kratka:

— Komisija se je v točki 189 izpodbijane odločbe omejila na ugotovitev, da tožeča stranka „ni predložila trditev, s katerimi bi izpodbila domnevo in dokazala, da je hčerinsko podjetje ravnalo samostojno“;

— Komisija je v točki 190 izpodbijane odločbe zatrdila, da „kot je bilo dokazano, trditve, ki jih je tožeča stranka predložila v podporo domnevne samostojnosti svoje hčerinske družbe, za to niso bile zadostne“.

95 Komisija je poleg tega v točki 191 obrazložitve izpodbijane odločbe štela, da se za to, da je matična družba odgovorna za kršitveno ravnanje hčerinske družbe, ne zahteva, da je dokazano, da je vodstveno osebje matične družbe vedelo za kršitev hčerinske družbe.

96 Glede točke 198 obrazložitve izpodbijane odločbe, na katero se je Komisija sklicevala na obravnavi, je treba ugotoviti, da je Komisija le ponovila trditev, ki jo je predložila družba Areva, in torej ne gre za element obrazložitve Komisije.

– Presoja obrazložitve Komisije

97 Na podlagi trditev, ki jih je predložila tožeča stranka, in obrazložitve Komisije glede teh je treba presoditi, ali je obrazložitev izpodbijane odločbe zadostna.

98 Za izhodišče je treba šteti, da je obrazložitev Komisije glede osmih trditev, ki jih je predložila tožeča stranka, kot je bilo navedeno zgoraj, omejena na ugotovitev iz točk 189 in 190 obrazložitve izpodbijane odločbe, da tožeča stranka ni predložila trditev, s katerimi bi izpodbila domnevo glede kapitala, in da ni dokazala, da je njeno hčerinsko podjetje ravnalo samostojno. Komisija torej v izpodbijani odločbi navede le rezultat svojega preizkusa, ne da bi kakor koli navedla razloge, zaradi katerih domneve o odločilnem vplivu tožeče stranke na ravnanje hčerinske družbe T&D na trgu s trditvami, ki jih je predložila tožeča stranka, ni bilo mogoče izpodbiti.

99 Točka 191 obrazložitve izpodbijane odločbe je poleg tega odgovor na trditev tožeče stranke, povzete v točki 89 zgoraj, in na del trditev, povzetih v točki 92 zgoraj, vendar v njej ni odgovorjeno na druge trditve, ki jih je tožeča stranka predložila. Čeprav je res, da se domneve glede kapitala ne ovržejo le z dejstvom, da matična družba ni vedela za udeležbo hčerinske družbe pri kršitvi pravil o konkurenci, pa se z njo vendarle domneva, da zadevna hčerinska družba ne določa samostojno svojega ravnanja na trgu, ampak v bistvu sledi navodilom matične družbe. Zadnji pogoj pa je tožeča stranka izpodbijala z drugimi trditvami, na katere bi Komisija zato morala odgovoriti.

100 Komisija v teh okoliščinah ne sme navesti, da je obveznost obrazložitve ne zavezuje, da odloči o trditvah, ki jih je predložila tožeča stranka, ker gre za trditve, ki so očitno postranske, nepomembne ali nedvomno manj pomembne.

101 Ugotoviti je namreč treba, da se vse trditve, navedenih v točkah od 83 do 90 zgoraj, glede na ovrženje domneve o odločilnem vplivu tožeče stranke na politiko trgovinske dejavnosti svoje hčerinske družbe T&D ne smejo šteti za očitno postranske, nepomembne ali nedvomno manj pomembne.

102 Ta domneva, kot je bilo pojasnjeno zgoraj, je izpodbojna in jo torej lahko matična družba, ki predloži zadostne dokaze, s katerimi je mogoče dokazati, da njena hčerinska družba na trgu ravna samostojno, izpodbije. Komisija mora zato v posameznem primeru presoditi vsak predložen dokaz glede organizacijskih, gospodarskih in pravnih povezav med matično družbo in hčerinsko družbo, s katerim bi bilo mogoče dokazati, da je zadnjenavedena družba v razmerju do matične družbe ravnala samostojno in da torej ti dve družbi nista bili enoten gospodarski subjekt (sodbi z dne 16. junija 2011, L'Air liquide/Komisija, T-185/06, ZOdl., EU:T:2011:275, točke od 71 do 75, in Edison/Komisija, T-196/06, ZOdl., EU:T:2011:281, točki 76 in 77).

103 V obravnavani zadevi je tožeča stranka predložila trditve, s katerimi je zlasti skušala dokazati, da je njena hčerinska družba v obdobju gentlemen's agreement na trgu ravnala samostojno. V teh okoliščinah se ni le sklicevala na dejstvo, da je bil njen namen omejen na imetništvo in upravljanje deležev, temveč je navedla tudi posebne okoliščine, značilne za njene povezave s hčerinsko družbo T&D, kot so načelo operativne decentralizacije skupine, izključna odgovornost hčerinskih družb za določitev politike trgovinske dejavnosti in dejstvo, da zaradi sestave skupine s strukturnega vidika ni bilo mogoče, da bi nadzorovala politiko trgovinske dejavnosti hčerinske družbe T&D. Tožeča stranka je v zvezi s tem predložila podrobne informacije o delovanju skupine.

104 Vse trditve, ki jih je predložila tožeča stranka, se tako ne smejo šteti za očitno postranske, nepomembne ali nedvomno manj pomembne.

105 Poleg tega Komisija ne more uspešno zatrjevati, da ni bila zavezana odgovoriti na trditve, ki jih je predložila stranka, ker je ta nosila dokazno breme, in da torej ni bila zavezana opraviti podrobnejše obrazložitve, glede na to da tožeča stranka ni predložila elementov, s katerimi bi to domnevo izpodbijala.

106 Glede na to je namreč treba razlikovati med dokaznim bremenom na eni strani in obveznostjo obrazložitve na drugi. Domneva glede kapitala kot pravilo o dokaznem bremenu ureja vprašanje, katera dejstva mora Komisija ugotoviti, da bi dokazala, da sta matična in hčerinska družba gospodarski subjekt in torej podjetje v smislu člena 81 ES in člena 53 Sporazuma EGP. Obveznost obrazložitve, ki je

formalna obveznost, pa zahteva, da mora biti razlogovanje, s katerim Komisija utemelji svoje ugotovitve, jasno in nedvoumno izraženo v izpodbijani odločbi, tako da se lahko zadevne osebe seznanijo z utemeljitvijo sprejetega ukrepa in lahko pristojno sodišče izvede nadzor (glej sodno prakso, navedeno v točki 29 zgoraj). Tudi če Komisija meni, da dokazi, ki jih je predložila matična družba, ne zadostujejo za ovrženje domneve o njenem vplivu na ravnanje hčerinske družbe na trgu, je še vedno zavezana, da za to navede razloge, če ne gre za dokaze, ki so očitno postranski ali nepomembni (zgoraj v točki 102 navedeni sodbi L'Air liquide/Komisija, EU:T:2011:275, točke od 71 do 75, in Edison/Komisija, EU:T:2011:281, točki 76 in 77).

107 Komisija je bila zato v izpodbijani odločbi zavezana navesti razloge, zaradi katerih je menila, da kljub trditvam, ki jih je predložila tožeča stranka, samostojnost ravnanja njene hčerinske družbe na trgu ni bila dokazana.

108 Glede na navedeno je treba ugotoviti, da je Komisija kršila obveznost obrazložitve, ki je zahtevana na podlagi člena 253 ES, ker ni zadostno pojasnila razlogov, zaradi katerih trditve, ki jih je predložila tožeča stranka, niso zadostovale za ovrženje domneve o njenem odločilnem vplivu na ravnanje hčerinske družbe T&D na trgu.

Posledice kršitve obveznosti obrazložitve

109 Komisija trdi, da je bila v obravnavanem primeru vsekakor upravičena ugotoviti, da domneva glede kapitala ni ovržena, zato kršitev obveznosti obrazložitve ne bi smela povzročiti razglasitve ničnosti izpodbijane odločbe. V postopku pred sodiščem je navedla razloge, zaradi katerih je bilo treba po njenem mnenju zavrniti trditve, ki jih je predložila tožeča stranka.

110 V tem kontekstu je treba spomniti, prvič, da mora biti obrazložitev zadevni osebi načeloma sporočena sočasno z odločbo, ki posega v njen položaj. Neobstoja obrazložitve ni mogoče popraviti s tem, da se zadevna oseba seznani z razlogi odločbe med postopkom pred sodiščem (zgoraj v točki 30 navedena sodba Dansk Rørindustri in drugi/Komisija, EU:C:2005:408, točka 463; sodba z dne 12. septembra 2007, González y Díez/Komisija, T-25/04, ZOdl., EU:T:2007:257, točka 220; glej zgoraj v točki 77 navedeno sodno prakso).

111 Zato pri presoji vprašanja, ali je Komisija kršila obveznost obrazložitve, ni mogoče upoštevati obrazložitve, ki jo je ta predložila v postopku pred sodiščem.

112 Drugič, Komisija se ne more sklicevati na sodno prakso, v skladu s katero lahko izvrševanje neomejene pristojnosti, ki je Splošnemu sodišču priznana na področju glob, upraviči pridobivanje in upoštevanje dodatnih podatkov, ki jih v odločbi ni treba navesti v skladu z obveznostjo obrazložitve (zgoraj v točki 62 navedena sodba SCA Holding/Komisija, EU:C:2000:633, točki 54 in 55). Glede odgovornosti tožeče stranke za kršitveno ravnanje hčerinske družbe T&D se namreč poraja vprašanje obstoja gospodarske enote med prvo in drugo ter zagotovo vprašanje udeležbe tožeče stranke pri ravnanju, sankcioniranemu z izpodbijano odločbo. To vprašanje spada v okvir nadzora zakonitosti navedene odločbe, ne pa v okvir presoje ustreznosti zneska globe, naložene tožeči stranki. Splošno sodišče pa ima le glede zadnjenavedenega vprašanja neomejeno pristojnost (zgoraj v točki 62 navedena sodba SCA Holding/Komisija, EU:C:2000:633, točki 54 in 55).

113 Tretjič, Komisija se sklicuje na sodno prakso, v skladu s katero pomanjkljiva obrazložitev ne povzroči ničnosti izpodbijane odločbe, če bi bila po razglasitvi ničnosti odločbe lahko ponovno izdana le odločba, ki bi bila po vsebini enaka izpodbijani odločbi.

114 Komisija se v teh okoliščinah ne more veljavno sklicevati na sodbo Splošnega sodišča z dne 13. decembra 2006, FNCBV in drugi/Komisija (T-217/03 in T-245/03, ZOdl., EU:T:2006:391, točke od 362 do 363), v kateri je to ugotovilo, da je kršila obveznost obrazložitve pri določitvi glob,

naloženih zaradi kršitev člena 81(1) ES, pri čemer je navedlo, da glede na to, da je treba odločbo te institucije potrditi, kar zadeva vsebino, ta kršitev ne povzroči ne razglasitve ničnosti izpodbijane odločbe ne spremembe zneskov glob.

115 Zadnje presoje, ki spada v okvir izvrševanja neomejene pristojnosti, ki jo ima Splošno sodišče na področju denarnih sankcij, namreč ni mogoče prenesti na obravnavano zadevo, v kateri gre za presojo zakonitosti izpodbijane odločbe v delu, v katerem je Komisija ugotovila odgovornost tožeče stranke za zadevno kršitev (glej zgoraj navedeno točko 112; zgoraj v točki 102 navedena sodba Edison/Komisija, EU:T:2011:281, točke od 91 do 93).

116 Poleg tega se Komisija ne more opreti na sodno prakso, v skladu s katero tožeča stranka nima nikakršnega pravnega interesa za sklicevanje na kršitev obveznosti obrazložitve v primeru, da je že gotovo, da bo treba po razglasitvi ničnosti izpodbijane odločbe sprejeti enako odločbo (sodbe z dne 29. septembra 1976, Morello/Komisija, 9/76, Recueil, EU:C:1976:129, točka 11; z dne 20. maja 1987, Souna/Komisija, 432/85, Recueil, EU:C:1987:236, točka 20; z dne 9. oktobra 1992, De Persio/Komisija, T-50/91, Recueil, EU:T:1992:104, točki 10 in 24, in z dne 3. decembra 2003, Audi/UUNT (TDI), T-16/02, Recueil, EU:T:2003:327, točki 97 in 98).

117 Komisija v obravnavani zadevi ni zadostno obrazložila, zakaj s trditvami, ki jih je predložila tožeča stranka, ni bilo mogoče dokazati, da je njena hčerinska družba T&D samostojno določala svoje ravnanje na trgu. To vprašanje je treba preučiti ob upoštevanju vsakega dokaza glede organizacijskih, gospodarskih in pravnih povezav med tožečo stranko in njeno hčerinsko družbo T&D. Gre torej za zapleten preizkus in njegovega rezultata ni mogoče predvideti. Če tak preizkus ni opravljen, ni mogoče predvideti, da je že gotovo, da bo sprejeta enaka odločba. Poleg tega, če bi se sprejelo, da mora Splošno sodišče analizirati pojasnila, ki jih je Komisija prvič predložila v postopku pred njim, bi bilo to v neposrednem nasprotju s sodno prakso, navedeno v točkah od 73 do 75 zgoraj.

118 V obravnavani zadevi zato v nasprotju s trditvami Komisije pomanjkljiva obrazložitev povzroči ničnost izpodbijane odločbe.

119 Zato je treba izpodbijano odločbo razglasiti za nično, ne da bi bilo treba odločiti o drugem delu prvega tožbenega razloga, tretjem delu drugega tožbenega razloga in tretjem tožbenem razlogu.

Stroški

120 V skladu s členom 87(2) Poslovnika se plačilo stroškov na predlog naloži neuspeli stranki. Komisija glede predloga tožeče stranke o razglasitvi ničnosti izpodbijane odločbe ni uspela, zato se ji v skladu s predlogi tožeče stranke naloži plačilo stroškov.

121 Glede predloga za razglasitev ničnosti dopisa računovodje z dne 10. decembra 2009 je treba spomniti, da je Splošno sodišče odločilo, da o tem predlogu ni treba več odločati in da se odločitev o stroških pridrži (točka 16 zgoraj). Na podlagi člena 87(6) Poslovnika Splošno sodišče v primeru ustavitve postopka o stroških odloči po svoji presoji. Splošno sodišče meni, da je v obravnavanem primeru pravično, da Komisija nosi tudi stroške, povezane s predlogom za razglasitev ničnosti dopisa računovodje.

122 Na podlagi tega se Komisiji naložijo celotni stroški.

Iz teh razlogov je

SPLOŠNO SODIŠČE (tretji senat)

razsodilo:

1. **Odločba Komisije z dne 7. oktobra 2009 v zvezi s postopkom na podlagi člena 81 ES in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/39.129 – Močnostni transformatorji) (C(2009) 7601 final) se v delu, ki se nanaša na družbo Alstom, razglasi za nično.**

2. **Evropski komisiji se naloži plačilo stroškov.**

Czúcz Labucka Gratsias

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourgu, 27. novembra 2014.

Podpisi